

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563;
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOUVENEC

Germania rediviva

Bojazen tistih, ki vidijo v imenovanju vlade s Hitlerjem kot državnim kancelerjem nevarnost, da se ne bi nemška politika v mednarodnem pogledu sedaj čez noč preokrenila popolnoma v smer najradikalnejšega nacionalizma, je zaenkrat še neutemeljena. Kabinet, ki mu načeljuje Hitler, ne predstavlja združenega nemškega nacionalizma v čisti obliki in izključni moči, ampak pomeni vključenje dveh nemških meščanskih nacionalnih strank v tok odgovornega vodstva državnega življenja rajha pod najstrožjo kontrolo pruskega junkerstva, ki stoji za Hindenburgom — to je za predsednikom nemške republike, ki ima po ustavi veliko moč samoodločnega faktorja. Prav nič se ne motijo oni, ki v imenovanju voditelja nemškega fašizma vidijo dobro taktično potezo, ki ima namen postaviti Hitlerja na preizkušnjo, kako lasten radikalni program udeležiti v obliki kompromisa, kakor ga zahteva dejanski položaj Nemčije in resnične možnosti njenega nadaljnjega nacionalnega razvoja — ali pa si razbiti glavo ob utopijah tistega kaosa političnih, moralnih in socialnih idej, ki se klanje narodni socializem in ki bi, ako bi ne bil danes njegov voditelj na čelu oblasti, pri volitvah z vsvo verjetnostjo končal svoj razvoj s propadom, h kateremu je zadnji čas naravno hitel.

Ce govorimo o propadu, pa nikakor ni mišljen nemški nacionalizem kot tak, kakor živi zavestno in podzavestno, aktivno ali latentno in skrit pod najrazličnejšimi oblikami v srih ogromne večine nemškega naroda, ampak mislimo samo na hitlerjevstvo v svojem historičnem pojavu in konkretni obliki kot politična stranka. Nemški nacionalizem kot tak pa je po pritegnitvi Hitlerjevega pokreta k državnemu vodstvu le pridobil in sicer ogromno pridobil! Baš v dejstvu, da je oni razred, ki je združen Nemčijo ustvaril in jo s svojo mentaliteto prepojil, in ki tudi še danes hrani v sebi njene najvitalnejše narodne energije, vtisnjene v strogo formo in disciplino ter vedno pripravljene k snotrenemu učinkovanju — to je prusko junkerstvo — vzela narodni socializem takorekoč sedaj pod svoje varstvo, da ga pravilno oblikuje in vredi v politični razvoj nemškega naroda na podlagi idej in praktičnih izkušenj te bojneve pa ob enem državniku do viška izsolane kaste — baš v tem dejstvu tiči največja opasnost za Evropo, kakor jo imamo pred seboj po verzajskem miru.

Ce bi bil Hitler prišel do oblasti sam s pomočjo svoje nemogoče, protislovne in vulkanično neoblikovane, takorekoč ognjenoteke ideologije, ki povrh tega ni niti podprta po moči osebnosti, ampak se ima za svoje življenje zahvaliti samo nagonom političnega ressentimenta po vojni katastrofi najbolj prizadetega srednjega in malega človeka, potem bi borba proti njemu ne imela izgleda do zmagame samo v Nemčiji sami, ampak tudi in to pred vsem v inozemstvu. V zvezi s prusko gosposko kasto pa je Hitler neprimerno nevarnejši nasprotnik nego je bil takrat, ko je bil samo decenagor nacionalno razgnete množice. Ta nevarnost je tem večja, čim manj je neposredna in čim manj radikalna in čim pozneje bo nastopila v obliki previdne, postopne in v krinko najlojalnejše in najhonetnejše diplomatične odlenjivosti odede preusmeritve nemške zunanje politike. Če smo torej rekli, da je bojazen naglega preokreta nemških mednarodno-političnih smernic zaradi Hitlerjevega dviga zaenkrat še neutemeljena, je to treba razumeti tako, da bomo imeli v Nemčiji zaenkrat opraviti z več ali manj daljšo dobo notranjega nacionalnega razvoja, katerega učinki nazunaj se ne bodo tako hitro pokazali, bodo pa zato tem temeljitejši, čim bolj bo pruskemu junkerstvu uspelo asimilirati vase hitlerovstvo in ga primerno preobraziti v politično smer, vodeno od hladnega razuma in državniške smotrenosti najvišje potence. Zato je popolnoma umevno, če je mož tolike nacionalne tenkočutnosti in pristnega francoskega instinkta kakor je Herriot, ko je izvedel za novi kabinet v Berlinu, dejal, da mora odslej Francija biti pripravljena na vse.

Zunanja politika je vedno točen, kongruenten izraz razvoja in oblike notranje-političnega življenja države. Ta razvoj bo v Nemčiji odesel šel v smeri izključenja oziroma počasnega odiranja političnih sil centra in socialne demokracije, ki predstavljajo združeno demokratsko fronto soobne Nemčije. S Hitlerjem združeno protestantsko junkerstvo bo — če zmaga — nemško državo vrnilo na predvojni tir, ki pelje v takozvano fridericijsko dobo, ko so se pod vodstvom plemiške veleposesti, katero danes na izvestni črti nadomešča industrijski svelebaron, odpirale Nemčiji v imperialistično-nacionalnem oziru nedogledne perspektive. Danes seveda ta nacionalni gon ne bo nastopal v obliki težnje po sveč prostora na solnce, po novostvarjenju še neobstoječega rajha in po golem zavojevanju brez vsake racionalne, geografske in historične utemeljitve — take so bile namreč vse velike avanture Friderika Velikega — ampak pod geslom upostavitve, revizije in zadoščanja pod simpatično utemeljitvijo, da je treba Nemčiji vrniti, kar njeni otroci rabijo za svoj življenjski prostor. Da te zahteve že do danes niso bile brez opasnosti, vidimo jasno iz odmeva, ki so ga našle ne samo v angleških krogih, ampak celo v samem središču vladajoče stranke v Franciji, kjer pa bodo danes čisto gotovo revidirali svoje sentimentalno stališče.

Zukaj, ne varajmo se: Nemčija snotreno zasleduje svojo not. Znala je preboleti marsikateri kaos, sedaj je prebolela tudi kaos neurejenega, razdirajočega in v najrazličnejše smeri kot plamen švigajočega, samega sebe požirajočega nacionalizma. Odslej bo drugače, ako se pruskemu junkerstvu načrt posreči. Razmere, kakor se bodo sedaj razvijale v Nemčiji, bodo velika preizkušnja za zmerno demokracijo: ako bo prestala borbo zmagovito, bo to največja pomena za ves svet; ako ne, bomo prizadeti vsi in se bo drugače razvijal ves kulturni svet. Prorokovati, katera od obeh možnosti se bo izpolnila, je nemogoče. Hoc est in fatis.

Senzacionalna iniciativa irskih poslancev v Bellastu

Ulster se mora združiti z irsko republiko - Kaj misli o tem De Valera?

Dublin, 3. februarja.

Kakor znan, se je morala svobodna irska republika leta 1921, ko se je po 700 letih med angleškim in irskim narodom sklenil mir in se je Irski dovolil dominionski položaj (in sicer v toliki meri, da se v Londonu vsaj ne osporuje niti pravica Irceev, da smejo, če hočejo, zapustiti zvezo britskega imperija — samo teoretično seveda!) zavzeti, da bo spoštovala pripadnost sedmih severnih irskih provinc ali takozvanega Ulstra k Angliji. Dokler je De Valera bil v ozadju političnega razvoja nove republike, se to vprašanje praktično ni nanašalo, dasi je tudi De Valerov nasprotnik Cosgrave kot dober Irce pristal zedinjenja vse Irske v eno svobodno republiko. Sedaj, ko je zmagal De Valera, ki je dobil 690.000 glasov, medtem ko jih je pred desetimi meseci imel samo 566.000, je postalo to vprašanje, vsaj v zavesti irskih mas, nadvse aktualno. Docim se De Valera po volivni zmagi pa tudi med volivnim bojem samim — kar je zelo značilno za odlične politične lastnosti tega voditelja — o tem vprašanju ni izrazil, pa ga je sedaj začel Sean Macentee, voditelj irske manjšine v Ulstru, ki je, kakor je to zakon političnega življenja, še veliko bolj radikalna nego Irce v svobodni republiki. Parlamentarna delegacija Irceev v ulstrskem parlamentu v Bellastu je namreč sprožila sedaj misel, da bi

bo kotirala ulstrski parlament

in da bi bila od dublinskega daila (parlamenta) pozvana, da se poslej udeležuje njegovih sej. Seveda bi irski poslanci iz Ulstra ne mogli dobiti pravice glasovanja v dailu, bi pa mogli gostovati v irskem parlamentu kot »bratska delegacija«. Ta misel je seveda politično nekoliko fantastična, ima pa tako privlačnost, da to vprašanje sedaj seveda ne bo več izginilo iz dejanskega političnega življenja. Kar se tiče De Valere, ki je že do sedaj pokazal, da dobro ve, kdaj je čas, da udari, in kdaj je čas, da čaka, ni dvoma, da bo znal to vprašanje tako dolgo zavlačevati, dokler ne pride čas, da se praktično udeleži. Docim skuša irska manjšina v Ulstru voditelja irskega naroda spraviti na pot, na katero najbrž za enkrat se ne misli iti, se De Valera trudi, da bi bil kolikor mogoče previden. Zastopniku takozvane »United Press«, je izjavil, da bo irska vlada enoto Irske pospeševala — to je namenjeno v tolažbo ulstrskih bratov —, da se je pa treba sedaj po volitvah

sprijazniti z danimi razmerami

in iti na pozitivno delo za gospodarsko osamosvajanje Irske. S tem je De Valera posvaril svoje pristaje pred prenapetimi resitvami in jih opozoril na to, da bo treba tudi po sedanjih veliki zmagi prilivati vode v vino. Da bodo Ircei novi politiki svojega voditelja tudi sledili, za to jamči velika disciplina, ki so jo pokazali pristaji De Valerove »flanna fail« pri sedanjih volitvah, ko kljub temu, da razpolagajo z oboroženo »republikansko armado«, v smislu navodil De Valere niso niti najmanj skušali vplivati na volitve, tako da morajo celo angleški listi izpričati, da se še nobene volitve na Irskem niso vršile tako mirno in posteno kot te.

Ceprav ni nobenega dvoma, da bo De Valera, ki ni noben socialist pač pa globoko socialno čuteč človek, ki je reducirar tako svojo kakor svojih ministrskih kolegov plačo, ki so bile po angleškem primeru naravnost ogromne, zasledoval sedaj praktično gospodarsko in socialno politiko, se sproži ulstrske vprašanje ne bo dala dolgo zadržati. Ulstrski Ircei so celo prepričani, da je vprašanje zedinjene Irske

samo vprašanje petih let

Vprašanje pa je tudi to, koliko je ta optimizem upravičen. Na vsak način Anglija ne misli več niti najmanj na to, da bi Irski vsilila svojo voljo z orožjem. O tem se v Angliji sploh ne diskutira več. Tudi vprašanje prisrge irskih poslancev angleškemu kralju ni danes več nobeno vprašanje. Glede odškodnine angleški veleposesti, ki znaša vsako leto 3 milijone funtov, bo odločilo razsodišče, glede katerega obstoja spor med Anglijo in De Valero samo v nekaterih formalnih ovirah. Kako pa je z vprašanjem popolne ločitve Irske od Anglije? Če bi se šlo samo za to in izključno le za to, bi bržčas

niti Angleži ne bi bili proti ločitvi

če bi se izkazala kot neizogibna. Angleški agrarni krogi bi bili sami veseli, če bi Irski tudi formalno ne bila več kot dominion član britskega imperija, ker bi potem odpadla za Anglijo dolžnost, da dovoli Irski preferencialne carine. Nekoliko drugače stoji vprašanje, če gre za priključitev Ulstra k Irski. V tem slučaju je sicer pravica na strani Irceev, ker je Ulster bil pod Jakobom I. namenoma naseljen s protestanti, da se zabije klin v irsko telo, vendar pa je še danes v njem močna irska manjšina. Od 1.600.000 prebivalcev Ulstra je namreč še danes

43,7 odstotkov rimsko-katoliških Irceev

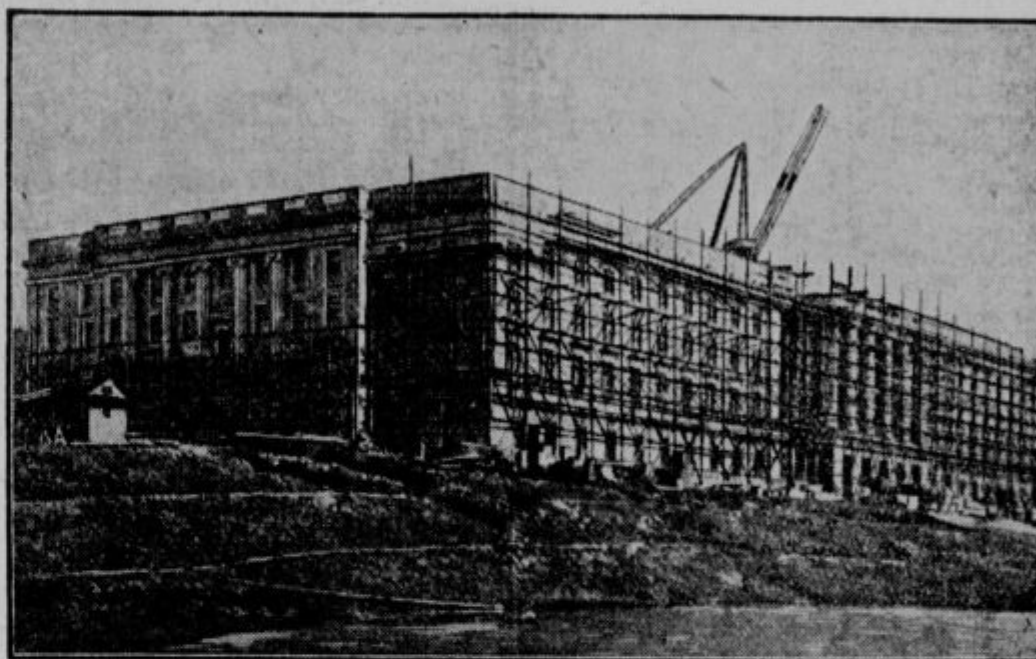
Toda za Anglijo seveda ne odločuje moment zgodovine in pravice, ampak v prvi vrsti strateški razlogi. Zgodovinski in sentimentalni element je sicer tudi jako močan, ker so ulstrski protestanti zagrizeni sovražniki irske republike in bi se združitev z njo branili z vsemi svojimi silami. Za Anglijo pa je to mani važno, kakor je važno dejstvo,

da v pogodbi med Anglijo in irsko republiko obstoja klavzula, da ima britska admiraliteta pravico uporabljati irske luke za

bazo svojega brodoma

To je točka, ki Angležem skoroda onemogočuje, da bi tako dejstvo, kakor bi bila faktična in formalna

ločitev Irske od imperija, mirno sprejeli. Ker pa je volja Irceev v tem oziru nezlomljiva, je bodočnost pokrita s popolno temo. Mogoče se bo Anglija postavila na stališče, da bo bolj varna, če bo neodvisna Irska prostovoljno njeno »krilno kričje«, kakor če bi jo v to hotela prisiliti. Ni pa mogoče vedeti, kakšno stališče bo dejansko zavzela.

Veličastna nova zgradba ulstrskega parlamenta v Bellastu

Evropa mora biti odslej budno na straži

Hitlerjev pozdrav fašistični Italiji - Viljemovi upi

Rim, 3. febr. tg. Prvi časnikarji, katere je sprejel Hitler kot državni kanceler, so bili zastopniki italijanskih listov. V svojem pozdravnem nagovoru je Hitler izrazil radi tega dvojno veselje in naglašal, da je imel v dolgih letih trdega pripravljanja vedno pred oči potrebo tesnih in prijateljskih odnosov med Nemčijo in Italijo in da se je mnogokrat tudi osebno žrtvoval za to potrebo. Kot odgovorni voditelji nemške politike se je odločil, da doseže cilj, katerega si je stavil sam, da doseže tesno aktivno prijateljstvo med obema državama. Očita se mu, da govori kot državnik drugače kakor prej kot voditelj stranke. V resnici pa nikdar ni imel podziganjivih govorov in nikdar ni pridigoval sovrasiva. Za nemški narod zahteva one pravice, ki mu gredo kot odločilnemu faktorju evropske kulture. Tudi Italija zahteva po pravici, da se prizna kot velesila, in tako sta se našla oba naroda na istih tleh s pogledom na isti cilj. Z nemške strani se ne bo opustilo nič, da se doseže zaželjeno sodelovanje v življenjskih vprašanjih, ki se tičejo obeh narodov. Hitler pozdravlja italijanski narod ne samo kot nemški državnik, temveč tudi kot človek akcije. Ta pozdrav je tembolj odkritosrčen, ker se zaveda, da se njegove misli in politična čuvstva v mnogih ozirih strinjajo z mislimi italijanskega naroda.

Pariz, 3. febr. tg. »Petit Parisien« objavlja razgovor svojega dopisnika z neko ugledno osebo iz okolice ekscesarja Viljema v Doornu. Ta osebnost pred vsem zatrjuje, da obstajajo zelo dobri odnosi med bivšim nemškim cesarjem in narodnimi socialisti. Dalje je ta osebnost naglasila, da se bivši cesar ne misli vrniti v Nemčijo, če pa se bo vrnil, se bo vrnil samo kot poglavar Hohenzollerncev ali pa sploh ne. Ker bivšemu cesarju ne ugaja klima v Doornu, mu je predsednik Hindenburg že pred leti dovolil, da se preseli v svoj dvorec v okolico Hamburga, kar pa je bivši cesar odklonil. Na vprašanje, če Hitler-Papen-Hugenbergova vlada pomeni odločen korak v smeri restavriranja monarhije, dotična osebnost ni hotela dati nobenega odgovora. Te dni je bila v Doornu baje tudi neka oseba iz krogov katoliškega centra, ki je izjavila, da centrum ni brezpogojno republikanski. Bivši cesar ne želi pospeševati dogodkov v Nemčiji, temveč hoče počakati harmoničnega razvoja. Restavracija Hohenzollerncev ne sme povzročati razburjenja, temveč more biti le delo za prepoved nemškega naroda.

Izjemna sodišča bodo zopet delovala

Berlin, 3. febr. tg. Da se v bodoče prepreči krvavi spopadi in politični umori, ki se v zadnjih mesecih zopet množijo, in da se država izogne prekrvavemu volivnemu boju, se bodo določale hude kazni za politične krave delikte, najbrž tako, kakor pod Papenom, z izjemnimi sodišči, katera so takrat obstojala samo v Prusiji. Kakor znano so razsodbe izjemnih sodišč takoj pravomočne in je po njih predvidena tudi smrtna kazen za teške slučaje.

Medsebojni spopadi so med tem čedalje bolj pogosti. Tako so v Glogovi v Šleziji napadli člani narodno-socialističnih SA oddelkov člane republikanskega Reichsbannerja. Pri tem je bil smrtno nevarno ranjen 76letni starček. V Hamburgu in Altoni je prišlo preteklo noč večkrat do hudega

streljanja med komunisti in narodnimi socialisti. Pri teh spopadih je bil ubit en narodni socialist, 7 oseb pa je bilo hudo ranjenih.

Komunisti pozivljajo ves proletariat na revolucionarno pomoč

Pariz, 3. febr. tg. »Humanite« objavlja proglas centralnega odbora komunistične stranke in drugih komunističnih organizacij v Franciji, v katerem poziva vse francoske delavce, da pridejo na pomoč nemškemu delavstvu, ki je sedaj hudo ogroženo. Centralni odbor komunistične stranke priporoča ustanovitev posebnih odborov za podporo v revolucionarnem pokretu v Nemčiji in pošilja apel na francoske socialiste in komuniste, da se postavijo v enotno fronto za obrambo proti fašizmu. Poraz nemškega delavstva bo pomenil obenem tudi poraz francoskega delavstva.

Socialisti zavračajo Hitlerja

Berlin, 3. febr. Danes je izšel socialno-demokratski oklic kot odgovor na vladno izjavo. V tem oklicu protestirajo socialni demokrati na najodločnejši način proti poskusu narodno-socialistične vlade, sumničati socialne demokrate, ki so imeli stoletno izvev na bojnih poljih, in jih postavljati izven zakona. Stiritelni načrt vlade ni drugega kot tolaženje naroda. Socialni demokrati zahtevajo razlastitev veleposredstva in veleindustrije.

Hitler za mirno ureditev spornih mednarodnih vprašanj

Berlin, 3. febr. AA. Državni kanceler Hitler je sprejel zastopnike tujih listov in jim izjavil: Ali bo boljševidem triumfal nad Nemčijo ali pa bo Nemčija spet našla samo sebe. Dalje je proslil novinarje, naj ga prehitro ne sodijo. Dejal je, da so ga popisovali kot krvi željnega moža, toda nihče, je rekel si ne želi bolj miru kakor on in z njim vred vsi Nemci. Toda Nemci si prav tako žele enakopravnosti in primerne prostora v svetu.

Kaj sodijo Angleži

London, 3. febr. tg. Ves tujakšnji tisk še vedno posveča največjo pozornost političnemu položaju v Nemčiji. Zlasti komentirajo listi ukrepe državne vlade proti komunistični stranki. Berlinski dopisnik »Timesa« ne verjame, da bi vlada napravila red brez prelivanja krvi. Isti dopisnik je mnenja, da se bodo izpolnila pričakovanja vlade, in da bo dobila pri državnem zboru absolutno večino. Vsekakor se razmere v Nemčiji ne smejo primerjati z razmerami v Italiji, kajti dogodki v Italiji so se razvijali pod popolnoma drugačnimi pogoji.

Hitler kandidat

Berlin, 3. febr. AA. Hitler bo na čelu vseh volilnih list. Nacionalno-socialističnim voditeljem je za volilno borbo poslal instrukcije, v katerih v glavnem pravi, da mora biti volilna borba pozitivna in da mora stranka nasprotnika z vsi silo napadati.

Prvi nastop vlade g. Daladiera

Demokracija in mednarodni mir

Socialisti zaenkrat z vlado

Tardieu

Pariz, 3. febr. 1933. Izjava, ki jo je predložil ministrski predsednik Daladier v poslanski zbornici, pravosodni minister Penancier pa v senatu, napoveduje minimalni program takojšnjih finančnih reform, ki se bo v turek predložil parlamentu in s katerim bo vlada zahtevala zaupnico. Ko bo ta program sprejet, se bodo lotili proračuna, potem pa programa za preskrbo dela brezposelnim. Dalje se vladna izjava odločno izreka:

za demokracijo in parlamentarizem

rekoč: Nemir duhov, več ali manj temna in zapletena potreba, po globokih izpremembah, iluzija, da bi bile pustolovske rešitve morda edina rešitev našega časa, to so glavni znaki zmešnjave. Mi pa smatramo, da je lojalno izvrševanje parlamentarnega režima prvi pogoj za potrebno obnovo.

Kar se tiče zunanje politike, navaja minister: Skrbeti je treba za republikansko domovino, skrbeti je treba za

mednarodni mir

S temi besedami je povedan naš zunanje-politični program. Mi zahtevamo varnost, vso našo varnost, varnost vseh narodov, ki morajo, če hočejo biti enakopravni, imeti tudi enake obveznosti. Brez varnosti ni zaupanja na svetu, ni gospodarske obnove, ni veljavnega razorožitvenega načrta in še manj splošnega razodišča, kar je edina metoda, s katero je mogoče miren razvoj v Evropi in na vsem svetu.

Ravno tako kakor razorožitvene konference,

se bomo udeležili tudi svetovne gospodarske konference, ki naj praktično omogoči posebno ureditev obveznosti in sporov, ki so nastali iz vojne. V enakem duhu mednarodnega bratstva bomo iskali pogoje gospodarskega mira, ki po možnosti ne bo škodoval nikomur, na drugi strani pa tudi oblike pravega političnega mira, ki bo izdatke za oboroževanje reducirala na najmanjše stanje. Na ta način bomo vedno enake namene Francije združili

z željami prijateljskih velesil in naših zaveznikov

na katere nas še bolj kot tradicija in naši spomini veže upanje, izvirajoče iz enakih idealov. Mi želimo s prijateljskimi velesilami in z vsemi drugimi državami, ki so dobre volje, doseči vedno zapeljivejšo odnose, vpoštevajoč pri tem medsebojno spoštovanje.

Ponosni smo na laične in socialne ustanove republike in odklanjamo iluzije. Ker smo popolni demokrati, želimo da pride demokracija do popolne moči, to je pa le tedaj mogoče, če ima vlada tudi avtoriteto.

Glavna ost vladne izjave je, kakor se vidi, naprejena proti pojavom reakcije v Franciji.

Socialisti bodo glasovali za vlado v imenu „laicizma“

Pariz, 3. febr. 1933. Vlada se je izognila v svoji debati vsem podrobnostim finančnega programa, ki bo predložen zbornici šele v turek. Radi tega pričakujejo, da bo vlada nosoj dobila večino kakih 100—150 poslancev. Težkoče bodo nastale šele čez kakih 10 dni, ko se bo pričela razprava o dvanajstini za mesec marec.

O socialistih se doznava, da se bodo nasproti vladi opredelili šele tedaj, ko bo deklaracija predložena. Vendar pa govore, da je socialistični poslanski klub na današnji dopoldanski seji sprejel resolucijo, da je treba čimbolj ohraniti solidarnost vseh levičarskih elementov in je zato gotovo, da bodo socialisti ob priliki deklaracije glasovali za vlado.

Na obzorju - Tardieu

Socialistična pomoč pa novi vladi bržčas ne bo veliko pomagala, ker se ne ve, kaj prinese debata o proračunu. Vse bolj se kaže na obzorju političnega horizonta Francije podoba g. Tardieuja, ki bi združil zmerne elemente republiške sredine z desnico in otvoril ero najodločnejše nacionalne politike.

Važna izjava Herriota o stališču Italije do sporazuma s Francijo

Rimu je na poti prijateljstvo Francije do Jugoslavije

Pariz, 3. febr. 1933. Bivši predsednik francoske vlade Herriot je včeraj govoril o sedanjih franco-italijanskih odnosih.

»Dokler sem bil predsednik francoske vlade,« je dejal Herriot, »sem skušal obnoviti staro franco-italijansko prijateljstvo. Priznati pa moram, da so se vsi moji poizkusi v tem pravem ponesrecili. To se je zgodilo zategadelj, ker vprašanje franco-italijanskih odnosov ni tako enostavno, kakor si ga predstavljajo neki sentimentalci. Po drugi strani pa tiči vzrok tudi v realističnem pojmovanju zadeve s strani tistih, ki vladajo na oni strani Alp.

Spomine na svetovno vojno so v Italiji samovoljno izbrisali. Zastopniki Mussolinija naglašajo sami pred vsakim razgovorom s francoskimi ministri, da ne želijo govoriti o preteklosti, temveč le o sedanosti in bodočnosti.

Italija, je nadaljeval Herriot, je na čelu pokreta, ki mu je cilj, da izpremeni obstoječe stanje v Evropi ne glede na to, ali gre za versajsko, senjermensko ali nejisko mirovno pogodbo. Italija želi te izpremembe tako, da pri tem ne izgubi

niti pedi pridobljenega ozemlja in osvojenih koristi. Nato je Herriot opozoril na nevarnosti, ki bi nastale v slučaju teritorialnih izprememb v Evropi. »Kajti na čigav račun bi se te izpremembe opravile, če ne na račun držav, ki meje na Italijo in ki jim je spoštovanje mednarodnih pogojev življenjsko vprašanje?«, je vzkliknil Herriot. Mogoče se revizija mirovnih pogojev želi izvesti na miren način, čeprav o tem dvomim, kakaj fašistični režim vidi v pravi eni izmed tistih redkih sredstev, ki naj narod dvigne in preporedi. V vsakem primeru smo mi Francozi opozorjeni, da ne smemo pustiti v nemar paralelizma med Ciceronovimi teorijami in fašistično filozofijo.

»Doživel sem torej neuspeh,« zaključuje Herriot, »s svojimi poskusi, da dosežem zblizanje z Italijo. Po eni strani zato, ker Rim dolži Francijo, da hoče doseči hegemonijo v Evropi, z druge strani pa zato, ker nam Rim zamerja naše iskreno prijateljstvo z Jugoslavijo. Zato,« naglasja Herriot, »je treba delati za to, da se popravi razmerje med Belgradom in Rimom.

Ogrska dobi 15 milijonov pengőjev

Budimpešta, 3. febr. 1933. Finančni minister Imredy je danes izjavil častnikarjem, da je finančni odbor Zveze narodov stavil madžarski vladi na razpolago 15 milijonov pengőjev, ki jih bo vlada uporabila za povzdigo narodnega gospodarstva. — Denar bo predvsem investiran v produkcijske svrhe. Tako bodo na manjših železniških progah uvedli motorne namesto dosedanjih rednih vlakov.

Hirtenberška afera

Zeneva, 3. febr. 1933. »Journal des Nations« poroča, da odgovor, ki sta ga angleški in francoski veleposlanik dobila po svoji demarši v Rimu radi tihotapstva orožja, ni zadovoljil male antante. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš namerava stopiti v zvezo z svojimi tovariši iz male antante ter se z njimi dogovoriti, da se hirtenberška afera predloži Zvezi narodov že pri sedanjem zasedanju. Trdijo, da je dr. Beneš imel tudi sestanek z generalnim tajnikom Zveze narodov radi te aфере.

V tem trenutku se vrši diplomatski boj med angleško delegacijo na eni strani in delegati male antante na drugi strani glede te zadeve. Italijanski predsednik Sveža Zveze narodov bo najbrž prisiljen začasnó oddati mesto predsednika, ko se bo razpravljala hirtenberška afera.

Anglija in Perzija sta se sporazumeli

Zeneva, 3. febr. 1933. Svet DN je odobril začasni sporazum med Veliko Britanijo in Perzijo glede atere zaradi družbe »Persian Oil Co.«

Češki škofje na braniku za versko vzgojo mladine

Praga, 3. febr. Glede pisma, ki ga je otmouški nadškof dr. Leopold Prečan nastolil v imenu češkoslovaškega episkopata na predsednika vlade Malypetra, se doznava, da se naslednje podrobnosti:

Nadškof je v glavnem predložil s tem pismom češkoslovaški vladi iste zahteve, ki jih vsebuje že pastirsko pismo vseh češkoslovaških škofov, ki je bilo sestavljeno 25. januarja in objavljeno v listih tri dni nato. Češkoslovaški škofje protestirajo proti novi školski reformi, kakor jo je zasnoval minister Derer.

Pismo najprej ugotavlja, da imajo Cerkev in njenemu imenu škofje pravico, da se zani-majo za šolska vprašanja, ker je predlagana reforma vznemirila vso katoliško javnost. To ni samo pravica škofov, temveč tudi njihova dolžnost. Češkoslovaški škofje drigajo svareč glas iz skrbi pred bodočnostjo češkoslovaškega ljudstva. Zakonski osnutki, ki so bili predloženi pod krinko napredka, imajo v resnici namen, da se šola popolnoma laicizira. Če ne-čete, da ljudstvo propade, vzklikajo škofje, pa-tem zavrzite reformo, ki ne škoduje samo šol-stvu, temveč vsemu narodu. Škofje poudarjajo, da se oni ne mešajo v politiko, pač pa je

njihova akcija samo verskega značaja in jo nalaga enciklika Pija XI. o školski vzgoji. Oni ne zahtevajo samo, da se verstvo v šolstvu po-utuje kot predmet, temveč da se vsa vzgoja prvi v verskem duhu. Dolžnost staršev je, da vzgojijo otroke v verskem duhu. Za prej so škofje opozorili, da bi bilo treba uvesti v šol-sko reformo določbe tudi glede verske vzgoje, tako n. pr. glede verskih vaj; saj se je pouk v vseh drugih predmetih moderniziral, med-tem ko se pouk verstva potiska v ozadje. Ne samo to, z nameravano reformo bi radi celo zaprli cerkevne šole na Slovaškem in v Kar-patski Rusiji, ki jih vzdržujejo redniki.

Škofje pozivajo vsa prizadeta mesta, naj na vsak način preprečijo to školsko reformo, kajti ta je proti vesti milijonov češkoslovaških katoličanov. Katoličani naj v ta namen molijo in tudi delajo pokoro, da bi izprosil od Boga res versko šolo. V ta namen naj se nadalje vršijo procesije, ki naj jih vodijo v prvi vrsti redniki in ki naj se jih udeležujejo otroci, da bi Bog rešil njihove duše. Poleg molitve pa naj se uporabljajo vsa sredstva, da bi se otro-ku izpostoval ne samo verski pouk, temveč tudi verska vzgoja.

Zahteve velikovškega župana dr. Pöltscha

H komuniqueju koroške dež. vlade

Celovec, 3. februarja.

Koroška deželna vlada je izdala komunique (ki ga je včeraj objavil naš list. — Opomba uredni.), da so vesti o zahtevi velikovškega župana o razpustu političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, Slovenske krščanske socialne zveze, Zveze gospodarskih združenj ter vseh slovenskih kulturnih in gospo-darskih organizacij, o ukinitvi lista »Koroški Slovence« ter zaplenbi vsega premoženja slo-venških društev in organizacij, neresnične in da jih je treba dosledno kot zlobno izmišljotino najostreje zavrniti.

K tej izjavi je treba pripomniti, da je do-spel v petek, 27. januarja državni tajnik za obrambo službo, major Fey v Velikovec, od kjer se je odpeljal na inspekcijsko potovanje v obmejno ozemlje in obiskal št. Pavel, Labud, Pliherk, Železno Kapljo in Jezerski vrh ter se vrnil zvečer nazaj v Velikovec. Ta je sprejel deputacijo župana iz slovenskega ozemlja pod vodstvom velikovškega župana, deželnega sod-nega svetnika dr. Pöltscha, edinega heimatshu-tzovskega župana v slovenski Koroški, ki je izrazil svoje želje glede obmejnega ozemlja. Pred vsem je zahteval pomnožitev orožništva v obmejnih krajih in ustanovitve vojaške gar-

nizije v Velikovec ter zboljšanje poročevalske službe v južnem delu Koroške. Nadalje je ve-likovski župan ugotovil, da Koroška zaostaja glede propagande in za to potrebnih sredstev daleč za svojimi sosedi, s katerimi ne more za-dosti konkurirati. Gospodarska kriza domačih denarnih zavodov in pred vsem njih visoka ob-resna mera žene kredita potrebne podjetnike v roke zavodav, ki jim nudijo podporo iz ino-zemstva pod mnogo boljimi pogoji. Velikov-ski župan dr. Pöltsch je nato izjavil, da bo za-htevo nemških županov na slovenskem ozemlju predložil majorju Feyu v obliki spomenice, po kateri se, kakor smo zvedeli iz zanesljivih vi-rov, zahteva razpust političnih in gospodarskih slovenskih društev na Koroškem, Slovenske krščanske socialne zveze, Zadruga zveze ter vseh kulturnih in gospodarskih organizacij, uki-nitev lista »Koroški Slovence« ter zaplenitev vsega premoženja slovenskih društev in ga obe-nem naproša, da bi on podpisal te želje, kar mu je major Fey tudi že obljubil. Fey je nala-ljeval svoje potovanje in proučil razmere ob ju-goslovanski meji v Rožu, v Spodnji Zili do Pod-klostra.

Slučne zahteve, ki jih je podal dr. Pöltsch, je izrekel tudi boroveljski župan Ebner.

Japonska hoče na vsak način »izčistiti« Džehol

Anglija demantira mešetarjenje za Kitaj...

Peking, 3. febr. 1933. Vsak trenutek pričaku-jejo novih napadov japonskih čet na pokrajino Džehol. V bližini meje se vrši mrzlična koncentracija japonskih napadalnih oddelkov. Tri se-verne kitajske province so sklenile poslati mar-šalu Čangkajseku na pomoč 50.000 vojakov, s katerimi naj bi maršal hitro obračunal s komu-nisti v provinci Kwanksi, potem pa bi to vojsko perabil proti Japoncem na džeholski meji.

London, 3. febr. 1933. Zunanje ministrstvo je izdalo uradno poročilo, v katerem kategorično demantira vesti, da bi se angleška vlada zavezala za to, da se pustijo japonski svobodne roke v Mandžuriji in da bi v zameno za to bila Angliji dovoljena svobodna akcija v Tibetu. Poročilo nadalje govori, da britanska vlada ne teži za nobeno akcijo v Tibetu in da njeno sta-lišče v kitajsko-japonskem sporu ne more vpli-

vati na kako kombinacijo v zvezi s Tibetom. Na koncu pravi poročilo, da je britanski zu-nanji minister sir Simon jasno izjavil v Zenevi, da bo v slučaju, če posredovalna akcija v ki-tajsko-japonskem sporu ne bo imela uspeha, britanska vlada najenergijeje zagovarjala iz-vršitev predlogov, ki jih vsebuje poročilo Lyt-tonove komisije.

Tokio, 3. febr. 1933. Vojni minister je dal v parlamentu izjavo, v kateri pravi, da bo japo-nska vojska na polotoku Kvatungu sodelovala z mandžursko armado, da očisti Džehol 90.000 nerednih kitajskih vojakov, ki so v tej pokrajini.

Tokio, 3. febr. 1933. Včeraj je glavni štab japonske mornarice imel sejo, na kateri je raz-pravljalo o možnosti japonskega izstopa iz Dru-štva narodov.

Doklada na vozne listke

Belgrad, 3. febr. 1933. Od 15. febr. t. l. se bodo plačevali dodatki na vozne listke za prvi, drugi, tretji in četrti potniški razred vseh vlakov, ki vo-zijo potnike, ne glede na to, ali se listki prodajo na postajnih blaginjah ali pa pri »putnikih«, v dr-žavi ali v inozemstvu ali pa, če se listki izdajo v vlaku. Dodatek bo znašal pri voznih cenah do 40 Din 1 Din pri voznih cenah od 40 do 200 Din 2 Din in pri voznih cenah nad 200 Din 3 Din. Pri voznih listkih, za katere veljajo ugodnosti, kakor tudi pri voznih listkih za četrti potniški razred se bo plačevala polovična doklada.

Novela k agrarni reformi

Belgrad, 3. febr. 1933. V kmetijskem ministrstvu pripravljajo novela k zakonu o agrarni reformi.

Zahteve dramskih avtorjev

Belgrad, 3. febr. 1933. Včeraj dopoldne je bil tu letni občni zbor Združenja dramskih avtorjev, na katerem so ostro kritizirali delovanje gledaliških uprav v Belgradu in Zagrebu. Sprejeli so tudi za-hteve, da se čimprej uzakoni zakon o gledališčih, da naj uprave gledališč polagajo največjo pažnjo na nacionalni repertoar ter da se preko naših gleda-lišč vrši zamenjava srbskih, hrvatskih in sloven-skih repertoarjev. Gledališke uprave naj istotako omogočijo vpriporitve del inlajših avtorjev. Pri dr-žavnih gledališčih naj se osnujejo književni in umetniški odbori. Iz teh gledališč naj se odstra-nijo tudi tuji repertoarji. Občni zbor najodločneje zahteva, da se takoj uzakoni zakon o avtorsko-pravnih posredništvih, ker pri sedanjem stanju iz-vršujejo privatni agentje trgovino z avtorskim pra-vom na škodo publike in samih avtorjev.

Ravnatelj Remec predsednik smučarske zveze v Kruševcu

Kruševac, 3. febr. 1933. Na iniciativo Štefana Ku-jundžića, pehotnega polkovnika in poveljnika kru-ševskega vojnega okrožja je bil te dni sestanek meščanstva, uradništva in častnikov tukajšnje gar-nizije, na katerem je bila ustanovljena smučarska zveza. Za predsednika te zveze je bil soglasno iz-vojen ravnatelj luk, gimnazije Bogumil Remec.

Osebnosti

Belgrad, 3. febr. 1933. Iz uprave mesta Belgrada je premeščen po službeni potrebi v mesto Kučevo France Hartman, dosednji politično-upravni uradnik v II. četrti mesta Belgrada.

Belgrad, 3. febr. 1933. Za poveljnika 2. divizion 82. topniškega polka je postavljen topniški podpolk-ovnik Peter Kiler. Za vršila dolžnosti referenta sanitetnega poveljstva bregalniške divizijske obli-sti je imenovan sanitetni major dr. Miroslav Pu-her. Upokojen je topniški kapetan I. razreda Mi-livoj Drobniak. Z redom jugoslovanske krone IV. razreda sta odlikovana pehotni podpolkovnik Branko Pogačnik in topniški podpolkovnik Pe-ter Kiler.

Belgrad, 3. febr. 1933. Na državno meštansko šolo v Trzinu je premeščen Frida Hvatal, učiteljica privatne meštanske šole na Lichtenurnu v Ljub-ljani.

Belgrajske vesti

Belgrad, 3. febr. 1933. Prometni minister je izdal odlok, da imajo tudi železničarski dnevni-čarji pravico do brezplačnega prevoza pohištva, če so premeščeni na lastno prošnjo.

Belgrad, 3. febr. 1933. Centralni upravni odbor bolniškega fonda za državno prometno osebje je sklenil, da se redne oblasne skupščine sklicujejo in vrso 19. febr. t. l.

Parlamentarna reforma v Italiji

Rim, 3. februarja. 1933. Italijanska zbornica se sestane 15. t. m. k rednemu zasedanju, na katerem se bo razpravljalo vprašanje državnega proračuna za leto 1933/34. Trdijo, da bo zbornica predložila tudi predlog, da se sedanjim poslovnim spremeni in prilagodi popolnoma sedanjim potrebam in nače-lom fašizma. Novi poslovnik bo izključeval ne-potrebne debate in v nekaterih delikatnejših vpra-šanjih omogočil tajno diskusijo.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno in milo vreme. V severnih Alpah poneči slana. Po-zneje se bo temperatura zvišala.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno, izpremenljivo, vreme se bo poslabšalo zlasti v severnih pokrajinah.